

1-ANLAMSAL ANLATIM BOZUKLUKLARI

A) GEREKSİZ SÖZCÜK KULLANIMI

ÖRNEKLER

Onunla ilk kez veli toplantısında tanıştık. (ilk kez =tanıştık)

Genç bir delikanlı yaşlıya yer verdi. (genç = delikanlı)

Biz de bu soruyu henüz hala çözmedik. (henüz= hala)

Sırf bu yüzden dolayı araba almıştı. (yüzden= dolayı)

O, bundan sonra artık geç kalmaz. (bundan sonra =artık)

NOT: Bazen cümle içinde bir sözcüğün anlamı diğer sözcüğün içinde bulunabilir.

Bu ilaçların çoğu yurtdışından ithal ediliyormuş.

Telefonda yaklaşık bir saat karşılıklı konuştuk.

B) SÖZCÜĞÜN YANLIŞ ANLAMDA KULLANIMI

ÖRNEKLER

Adam, kendini bize tanıştırdı. (tanıttı)

Mutluluk, başka bir deyimle yaşama amacıdır. (deyişle)

Bahçeye fidanları ektik. (diktik)

Çok çalışmasına karşın yüksek puan aldı. (karşılık)

Kaleci ,yediği golle takımın yenilmesini sağladı. (neden oldu)

Bu konuda gençleri azımsamak yanlıştır. (küçümsemek)

Petrol ücretlerinin yüksekliğinden yakınıyoruz. (fiyatlarının)

C) SÖZCÜĞÜN YANLIŞ YERDE KULLANIMI

ÖRNEKLER

Bakan üç gün içinde petrol üreten iki ülkeyi (x) ziyaret etti.

Bugün çok başım (x) ağrıyor.

Üç silahlı (x) soyguncu yakalandı.

Yeni okula (x) geldim ki ders zili çaldı.

D) ANLAMCA ÇELİŞEN SÖZLERİN BİRLİKTE KULLANIMI

ÖRNEKLER

Süphesiz bu alanda çok başarılı eserler vermiş olmalı.

Okulu bitireli hemen hemen tam on yıl oldu.

Elbette onunla birlikte gitmiş olabilirler.

Geçen sene tamı tamına on beş bin lira civarında kaybetmiş.

E) MANTIK HATASI

ÖRNEKLER

Gittiğimiz evde bırakın su vermeyi, yemek bile vermediler.

(Gittiğimiz evde bırakın yemek vermeyi, su bile vermediler)

Bu rahatsızlık ölüme; hatta sara nöbetlerine bile yol açabilir.

Bu rahatsızlık sara nöbetlerine; hatta ölüme bile yol açabilir.

F) ANLAM BELİRSİZLİĞİ

ÖRNEKLER

Bana ne söyleyeceğini biliyorum. **(Onun mu, senin mi?)**

Genç adama seslendi **(Genç, adama seslendi / O, genç adama seslendi)**

Balık tutmayı babamdan daha çok severim.

(Balık tutmayı ben, babamdan daha çok severim)

G) DEYİM YANLIŞLIĞI

ÖRNEKLER

Onun bize yaptığı iyiliklere hep göz yumduk.

Sınavı kazandığını öğrenen çocuğun sevinçten etekleri tutuştu. **(etekleri zil çaldı)**

Şoför hatalı sollama yapmış, yolcuların canı burnuna gelmişti. **(yüreği ağzına gelmek)**

2- YAPISAL (DİL BİLGİSEL) ANLATIM BOZUKLUKLARI

A) ÖZNE YÜKLEM UYUMSUZLUĞU

TEKİLLİK- ÇOĞULLUK BAKIMINDAN

1) Özne tekilse yüklem de tekil olur.

İhtiyar sahildeki martıları seyrediyordu.

2) Özne insan ve çoğulsa yüklem tekil de olur, çoğul da olur.

Çocuklar bahçede top oynuyor.

Çocuklar bahçede top oynuyorlar

3) Özne insan dışında bir varlık ya da kavramsa, çoğul da olsa yüklem tekil olur.

Arılar kovanı balla doldurdular(yanlış)

Arılar kovanı balla doldurdu. (doğru)

4) Özne anlamca çoğul ya da topluluk isimlerinden oluşuyorsa yüklem daima tekil olur.

Herkes seni konuşuyorlardı.(yanlış)

Herkes seni konuşuyordu.(doğru)

KİŞİ BAKIMINDAN

1) Öznede 1.kişi (ben/biz) ve bir başka kişi varsa yüklem 1. çoğul kişi olur.

Ali, Ahmet ve ben dün size uğramıştık.(doğru)

Ali, Ahmet ve ben dün size uğramıştım.(yanlış)

2) Öznede 2. kişi (sen/ siz) ve bir başka kişi varsa yüklem 2. çoğul kişi olur.

Sen ve kardeşin derse girmemişsin. (yanlış)

Sen ve kardeşin derse girmemişsiniz. (doğru)

3) Öznede 3. kişi (o/ onlar) ve bir başka kişi varsa yüklem 3.tekil ya da 3. çoğul kişi olur.

Toplantıya O ve Osman katılmalı. (doğru)

Toplantıya O ve Osman katılmalılar (doğru)

B) EK YANLIŞLIĞI

Beni en çok sevindiren senin geldiğindir.

Beni en çok sevindiren senin gelmendir.

C) ÖĞE EKSİKLİĞİNDEN KAYNAKLANAN BOZUKLUKLAR

Özellikle sıralı ve bağlı cümlelerde özneyi, nesneyi, tümleci ya da yüklemi ortak kullanmaktan kaynaklanan yanlışlıklardır.

Genel müdürünün yetkileri alındı ve kovuldu. (Özne eksikliğinden kaynaklanan anlatım bozukluğu)

Genel müdürünün yetkileri alındı ve müdür kovuldu.

Size teşekkür etmek ve kutlamak istiyorum. (Nesne eksikliğinden kaynaklanan anlatım bozukluğu)

Size teşekkür etmek ve sizi kutlamak istiyorum.

Çukurova'nın toprağı insanı diriltir, umut verir. (Yer tamlayıcı eksikliğinden kaynaklanan anlatım bozukluğu)

Çukurova'nın toprağı insanı diriltir, insana umut verir.

Kahvaltıda peynir, ekmek ve çay içtik.(Yüklem eksikliği)

Kahvaltıda peynir, ekmek yedik ve çay içtik.

O bana dert, ben ona mutluluk verdim. (Yüklem eksikliği)

O bana dert verdi, ben ona mutluluk verdim.

D) TAMLAMA YANLIŞLIĞI

Devlet ve özel okullar yeni eğitim öğretim sezonuna başlıyor. (yanlış)

Devlet okulları ve özel okullar yeni eğitim öğretim sezonuna başlıyor. (doğru)

Doğa ve toplumsal olayları inceledik. (yanlış)

Doğa olaylarını ve toplumsal olayları inceledik.(doğru)

Siyasi, askeri ve ekonomi alanlarında görüştüler. (yanlış)

Siyasi, askeri alanlar ve ekonomi alanlarında görüştüler. (doğru)

E) ÇATI UYUŞMAZLIĞI

Bu halılar yarına kadar yıkayıp müşteriye teslim etmelidir. (yanlış)

Bu halılar yarına kadar yıkayıp müşteriye teslim edilmelidir. (doğru)

